

BIBLIODNIÓWKA

Biblioteki Politechniki Krakowskiej

Nr 5

11/05/2011

Ogólnopolska konferencja naukowa
Otwarte zasoby wiedzy - nowe zadania
uczelni i bibliotek w rozwoju komunikacji naukowej
Kraków - Zakopane, 15-17 czerwca 2011

Obserwowany w ostatnich latach dynamiczny rozwój technologii informatycznych oraz nowe modele publikowania otwierają przed bibliotekami szerokie możliwości w zakresie dostarczania wiedzy i kreowania sposobów komunikacji w nauce i edukacji. Zjawiska te przyczyniają się do obserwowanego na całym świecie rozwoju repozytoriów uczelnianych, instytucjonalnych, dziedzinowych oraz ich federacji. Przyświeca im idea zapewnienia powszechnego, nieograniczonego, trwałego dostępu do zasobów wiedzy, tak bliska również bibliotekom. Warto zadać pytanie, w jakim stopniu środowisko naukowe jest gotowe do zaakceptowania nowych form rozpowszechniania wiedzy, a także czy biblioteki są przygotowane do podejmowania tych wyzwań.

Odpowiedzi na postawione pytania będziemy szukać podczas Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej pod tytułem **Otwarte zasoby wiedzy – nowe zadania uczelni i bibliotek rozwoju komunikacji naukowej**, której organizatorem jest Biblioteka Politechniki Krakowskiej. Konferencja odbędzie się w dniach od 15 do 17 czerwca 2011 r. w Krakowie oraz w stolicy Podhala – Zakopanem.

Patronat nad konferencją objęli: Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego prof. Barbara Kudrycka oraz Rektor Politechniki Krakowskiej prof. Kazimierz Furtak. Konferencja, w swoim założeniu, ma być spotkaniem naukowców – twórców infor-

macji naukowej z bibliotekarzami – współtwórcami systemów otwartego dostępu do informacji. Na konferencji zostaną podjęte zagadnienia dotyczące nowoczesnych modeli i form komunikacji naukowej, Open Access, zarządzania otwartymi zasobami wiedzy, repozytoriów, rozpowszechniania otwartych zasobów w sieci oraz długoterminowej archiwizacji.

Serdecznie zapraszamy pracowników naukowo-dydaktycznych Politechniki Krakowskiej na otwartą sesję plenarną konferencji w dniu 15 czerwca odbywającą się w sali konferencyjnej "Kotłownia" oraz do zapoznania się z całym programem konferencji dostępnym na stronie: <https://hps.biblos.pk.edu.pl/ozw2011/>.

OD REDAKCJI

Drodzy czytelnicy!

Oddajemy w Wasze ręce kolejny, piąty numer naszej gazetki! Prezentujemy nową odsłonę *Bibliodniówki*. Mamy nadzieję, że zupełnie nowa szata graficzna i zaproponowane przez nas artykuły spotkają się z Waszym uznaniem.

Zapraszamy do lektury numeru na piątkę!

CHRONIĆ, PIELEGNOWAĆ, UDOSTĘPNIAC ... CZYLI DIGITALIZACJA ZBIORÓW SPECJALNYCH

Zbiory specjalne – dokumenty biblioteczne, głównie rękopisy, stare druki, kartografia, muzykalia, grafiki, normy, patenty itp.

Rys. 1. Pamiętnik Sokola Krakowskiego

Źródło: <http://www.biblos.pk.edu.pl/bcr&id=734&ps=4&dir=ZS.SokolKrakow.PamietnikSokola.html>

sę na zabezpieczenie wielu typów dokumentów i jest znacznie tańszą alternatywą dla typowej konserwacji materiałów bibliotecznych. Digitalizacja stała się odpowiedzią na coraz to nowsze potrzeby użytkowników, związane z rozwojem nowoczesnych technologii informacyjnych.

Biblioteka Politechniki Krakowskiej prowadzi nieustanne prace digitalizacyjne własnych materiałów bibliotecznych, mając na uwadze zachowanie ich dla przyszłych pokoleń. Są to w szczególności zbiory specjalne, do których ze względu na ich charakter i wartość dostęp jest ograniczony lub niemożliwy.

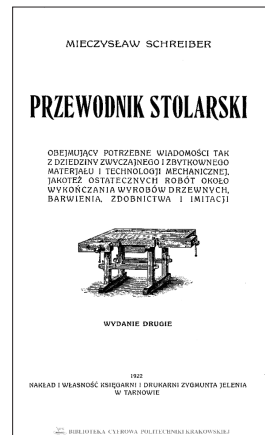
Ze względu na techniczny profil gromadzonych w BCPK materiałów stały się one cenną wartością nie tylko dla studentów, pracowników naukowych, ale także dla wszyst-

kich zainteresowanych. Mianem tym określa się zespoły materiałów bibliotecznych, wymagające szczególnych sposobów opracowania, udostępniania i konserwowania. Należą do nich grupy dokumentów wymagające z różnych względów innego niż „zwykłe” druki traktowania. Dzięki swojej unikalnej wartości stanowią integralny składnik dziedzictwa kulturowego.

Sposobem zachowania i zabezpieczenia cennych zbiorów w bibliotekach i archiwach, narażonych na destrukcyjny wpływ czasu, warunków przechowywania stał się proces zamiany danych analogowych do postaci cyfrowej, czyli digitalizacja. Umożliwia ona również ogólnodostępną prezentację cyfrowych zbiorów w Internecie, dając możliwość dotarcia do materiałów bibliotecznych szerokiej grupie zainteresowanych. Technologia cyfrowa daje szansę

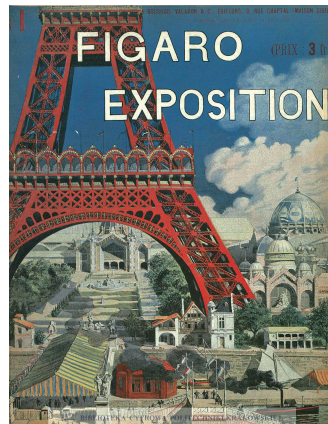
ny w 2007 r. tomik wierszy prof. Leszka Wojnara „Uklucie uczucia”.

Do cennych zbiorów Biblioteki Cyfrowej PK należy zaliczyć także zeszyty naukowe Czasopisma Technicznego. Początkowo było ono wydawane we Lwowie pod nazwą Dźwignia (od 1877 r.), następnie od 1883 r. ukazywało się jako Czasopismo Techniczne, organ Towarzystwa Politechnicznego Lwowskiego, a od 1946 r. jako organ Politechniki Krakowskiej. Periodyki porusza tematy związane z problemami techniki, przemysłu oraz kształcenia politechnicznego. Biblioteka Cyfrowa PK jako jedyna w Polsce udostępnia pierwsze numery Czasopisma Technicznego, począwszy od 1879 do 1918 r., a także systematycznie udostępnia numery bieżące w postaci cyfrowej.

Rys. 4. M. Schreiber „Przewodnik Stolarski”

Źródło: <http://www.biblos.pk.edu.pl/bcr&id=743&dir=ZS.SchreiberM.PrzewodnikStolarski.html>

Rys. 5. Boussois „Figaro Exposition”

Źródło: zbiory BPK

Obecnie w ramach prac nad projektem Zintegrowanego Systemu Wymiany Wiedzy i Udostępniania Akademickich Publikacji z Zakresu Nauk Technicznych SUW, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka trwają prace digitalizacyjne unikatowych, zabytkowych zbiorów naszej biblioteki. Cyfryzacji poddane zostały materiały wielkoformatowe z XIX i początków XX w., dotyczące głównie zagadnień z zakresu architektury, historii sztuki, grafiki, ale także budownictwa, inżynierii wodnej i lądowej itp. Wśród nich wyróżnić można m. in.: „Album Jana Matejki” autorstwa Kazimierza Władysława Wójcickiego z 1876 r., „Le Vatican et la basilique de Saint-Pierre de Rome” Paula Letarouilly i M. Alphonse’a Simil z 1882 r.

Zachęcamy do korzystania z coraz liczniejszych zbiorów cyfrowych Biblioteki Politechniki Krakowskiej ☺.

Źródło:

1. Birkenmajer, A.: *Encyklopedia wiedzy o książce*, Wrocław 1971.
2. Zbiory specjalne [on-line] Dostępny w World Wide Web: <http://lib.amu.edu.pl/specjalne/index.htm>.

Katarzyna Skotnicka,
Ilona Szczudło

Rys. 2. *Czasopismo Techniczne*

Źródło: http://www.biblos.pk.edu.pl/bcr&id=2225&dir=CT.CzasopismoTechniczne_NumeryArchiwalne.CzasopismoTechniczneR36.nr1.html

Rys. 3. P. Letarouilly „Vatican Basilique”

Źródło: zbiory BPK

kich zainteresowanych. Do najpopularniejszych zbiorów specjalnych wg statystyk pobrań BCPK należą: „Kleynoty Stołecznego Miasta Krakowa albo Koscioty, (...)” wydane w 1745 r. przez Piotra Hiacynta Pruszcza, „Album rytownika polskiego” Joachima Lelewela z 1854 r. czy „Przewodnik stolarski” Mieczysława Schreiberna z 1922 r. Dużym zainteresowaniem cieszą się także publikacje „Mosty wojenne” z 1920 r. czy wyda-

Z życia wypożyczalni

17:59... Bibliotekarka sunie radosnym krokiem przez wypożyczalnię, by zamknąć ciężkie, drewniane drzwi punktualnie o godz. 18 (zostaną powtórnie otwarte następnego dnia o godz. 9), kiedy ktoś jeszcze chwytą za klamkę. Z uśmiechem zwraca się do studenta: „Już zamykamy, ale Pan ma szczęście. Została minutka, zapraszam!” itp., itd. Student patrzy wielkimi oczyma, podchodzi do okienka i do wciąż „gadającej” bibliotekarki zwraca się z pytaniem: „Do you speak Polish?” ☺ Czyżby nie potrafił jej zrozumieć, bo tak szybko i nieskładnie mówiła ☺??? Miejmy nadzieję, że po prostu się przejęczył ☺☺☺.

Agnieszka Majda

ZNACZĄCE PRZYPADKI

Jak głosi tegoroczne hasło Tygodnia Bibliotek: „biblioteka jest zawsze po drodze”, można więc do niej trafić nawet przypadkiem. Biorąc pod uwagę różne typy bibliotek: naukowe, szkolne, publiczne – istnieje duże prawdopodobieństwo znalezienia się w jednej z nich na różnych ścieżkach życia. Zdarza się jednak, że przechodzień, który po drodze wstąpił do biblioteki, nie wie jaką książkę wypożyczyć. Jak rozwiązać ten problem? Pomóc może jakieś kryterium wyboru lektury. Opcji jest wiele – można wybierać bestsellery, książki nagradzane lub nominowane do różnych nagród, np. Nike, Angelus, książki polecane przez znajomych, itp. Do tych możliwości dodaję nowy pomysł, by jako kryterium wyboru przyjąć nazwę wydziału z jakim jest się związanym. I nie chodzi mi tutaj o literaturę fachową, a o książki, które czytamy dla przyjemności, wybieramy z własnego przekonania i potrzeby czytania. Ten luźny związek tytułu książki z nazwą wydziału, czy kierunkiem studiów, może okazać się przypadkiem wiele znaczącym w życiu czytelnika. Nawet jeśli tak się nie stanie, to zapewne czas poświęcony na lekturę nie będzie czasem zmarnowanym, a chwile z książką przyniosą przyjemność, niezapomniane wrażenia, możliwość rozwoju... Kto wie?

Tak czy siak, poniżej zamieszczam propozycje lektur z podziałem na funkcjonujące na PK wydziały:

WITich

- *Alchemik* Paulo Coelho
- *Jądro ciemności* Joseph Conrad
- *Pachnidło* Patrick Suskind

KILKA SŁÓW O... MIŁOŚCI

Na życie składa się wiele przygód i zauroczeń. Jednym z nich powinna być miłość do Niej, kolebki kultury, świątyni wiedzy... do biblioteki. Z tą świadomością różnie bywa. Jedni miłość do książek i biblioteki wysysają wraz z mlekiem matki, inni poznają ją w trakcie młodości lat, a jeszcze inni na szkoleniu bibliotecznym ☺. W tym przypadku trudno jest mówić o miłości. Najodpowiedniejsze będzie stwierdzenie: przybyłem, odbębniłem, zaliczyłem. Ta grupa, na pewno będzie identyfikowała się z tym, co niedawno powiedział mój przyjaciel parafrazując tegoroczne hasło Tygodnia Bibliotek: „Do biblioteki nie idziemy - w Internecie jest wszystko czego potrzebujemy”. Znając pracę bibliotekarzy „od środka” nie mogę się z tym zgodzić, bo przecież, ktoś musi zamieszczać w sieci te wszystkie ważne i mniej istotne teksty. To dzięki ciężkiej pracy bibliotekarzy (choć według ostatnich rankingów najmniej stresującej), możecie ściągać skrypty, czytać zeskanowane doktoraty itd., itp. Pocięszam się tym, że mamy grupę wiernych bibliotecznymi fanów. Szczególnie widać to w naszych czytelniach. Przychodzą tuż po otwarciu, uczą się, korzystają z Internetu, flirtują, zakochują się i to niekoniecznie na tak modnych w ostatnim czasie portalach randkowych, ale w żywych, a nie wirtualnych użytkownikach i pracownikach biblioteki. Upraszczaając, korzystanie z biblioteki jest modne, łatwe, przyjemne i... jeszcze ta miłość. No cóż, mamy ją. Dla niektórych z biblioteką jest tak, jak z cytryną, jak posypiesz cukrem, to nawet smakuje.

¹ 10 najmniej stresujących zawodów 2010 [on-line]. Dostępny w World Wide Web: http://www.rynekpracy.pl/rankingi_1.php/wpis.57.

Agnieszka Bogusz

WM

- *Mechaniczna pomarańcza* Anthony Burgess
- *Pociągi pod specjalnym nadzorem* Bohumil Hrabal
- *Tramwaj zwany pożądaniem* Tennessee Williams

WIŚ

- *Buszujący w zbożu* Jerome David Salinger
- *Wichrowe wzgórza* Emily Bronte
- *Wiosenne wody* Iwan Turgieniew

WA

- *Ścianka działowa* Izabela Sowa
- *Pamiętaj, że tam są schody* Krystyna Siesicka
- *Łuk triumfalny* Erich Maria Remarque

WFMii

- *451°Fahrenheita* Ray Bradbury
- *Życie Pi* Yann Martel
- *Wahadło Faucaluta* Umberto Eco

WIEiK

- *Samotność w sieci* Janusz Leon Wiśniewski
- *Cyfrowa twierdza* Dan Brown
- *Świat dysku* Terry Pratchett

WIL

- *Droga* Cormac McCarthy
- *Miasto utrapienia* Jerzy Pilch
- *Zagubiony autobus* John Steinbeck

Kilka propozycji dla koleżanek i kolegów po fachu:

- *Noc w bibliotece* Agatha Christie
- *Czarna księga* Orhan Pamuk
- *Szaleństwo katalogowania* Umberto Eco

Na koniec lektury dla wszystkich, studiujących i tych, którzy studia już zakończyli:

- *Firma* John Grisham
- *Jedź, módl się, kochaj* Elizabeth Gilbert
- *Pasja życia* Irving Stone

Być może proponowana metoda wyboru lektury okaże się ciekawym rozwiązaniem. Niezależnie jednak od obranego kryterium, życzę udanych wyborów czytelniczych i jak najwięcej miłych chwil spędzonych na czytaniu!

Aneta Kowalska

Z życia czytelnika

Czasami przychodzi taki dzień, kiedy człowiek siedząc na samotnym dyżurze w czytelni i wsłuchując się w miarowe oddechy studentów uczących się w skupieniu, dostrzega sens istnienia biblioteki. Krzepiący jest fakt, że dla wielu jest ona miejscem do nauki, odpoczynku, zjedzenia kanapki ☺ między zajęciami, czy po prostu do spędzania czasu. Wiadomo..., uczyć się można w domu, w akademiku, choć to niekiedy niełatwa sztuka (wszyscy studenci wiedzą dlaczego), ale można też wybrać „święty spokój” i przyjść do czytelni, zakupując po drodze kawę na wynos w Galerii Krakowskiej. W czytelni czeka przecież na użytkownika sympatyczna (nie wypada napisać inaczej ☺) bibliotekarka służąca zawsze i chętnie pomocą.

Agnieszka Majda

O AUKCYJNYCH BESTSELLERACH, CZYLI SŁÓW KILKA O NAJDROŻSZYCH KSIĄŻKACH ŚWIATA

W czasach coraz bardziej popularnej „książki elektronicznej” zachwycanie się pięknem i walorami dawnej książki drukowanej, bądź ręcznie pisanej, wydaje się być niemożliwe. Część z cennych woluminów pojawia się co jakiś czas na aukcjach, trafiając w ręce najbogatszych kolekcjonerów, którzy gotowi są zapłacić za nie niebagatelną sumę. Przeciętny miłośnik i znawca unikatowych wydań może podziwiać je jedynie w muzeach, bibliotekach oraz innych instytucjach publicznych.

Wiele książek to prawdziwe „perełki” edytorskie, będące spuścizną minionych epok, cenne nie tylko ze względu na treść, ale także na szatę graficzną i typograficzną. Zdaniem ekspertów o wartości książki decyduje nie tylko liczba istniejących kopii, ale jej dostępność na rynku aukcyjnym, miejsce wydania, kulturalne i historyczne znaczenie, stan książki, jej pochodzenie tzw. proveniencja oraz gusta samych kupujących.

Podkreślając przełomowe znaczenie wynalezienia druku umożliwiające rozpowszechnianie książek, które niezaprzeczalnie mają swoją doniosłą i dziejową rolę w rozwoju i przetrwaniu cywilizacji ludzkiej, prezentujemy ranking dziesięciu najdroższych książek świata.

Fot. 1. http://swiatbiblii.ovh.org/msb_db.php?n=n/n6_006.uzg&o=Ersbezn-pwn%20n%20Ovoyn

Za egzemplarz Biblii można uzyskać kwotę ponad **30 mln dolarów**.

2. „Kodeks Leicester”, XVI wieczny zbiór pism i notatek autorstwa Leonarda da Vinci. Kodeks ma formę 18 arkuszy papieru tworzącą 72 strony dokumentu. Napisany jest ręcznym włoskim pismem lustrzanym. Zawiera liczne ręczne rysunki i wykresy. Nabyty został przez Billa Gatesa w 1994 r. za rekordową sumę **30 mln dolarów**.

Fot. 2. http://www.joemonster.org/art/14774/Najdrozsze_rzeczy_i_nie_tylko_na_swiecie

3. „Pierwsze Folio” z 1623 r., czyli pierwsza edycja 36 dzieł Szekspira, licząca 900 stron. Prawdopodobnie nie zachował się żaden z rękopisów Szekspira, dlatego to najbardziej pożądana pozycja na rynku kolekcjonerskim. Do naszych czasów przetrwało ponad 200 egz. Wartość kopii szacowana jest na ok. **23 mln dolarów**.

1. „Biblia Gutenberga” z 1456 r. Z wydrukowanych wówczas 180 egz. zachowało się 47 (kompletnych 21 egz.) w tym jeden w Polsce w Pelplinie. Uważany za najcenniejszy ze względu na oryginalną XV-wieczną oprawę, ręcznie wykonane zdobienia i inicjały wykładane złotem. Dodatkowo wyróżniającym go elementem jest widoczna plama, która stanowi odbicie czcionki Guttenberga. Jest to ślad umożliwiający współczesnym badaczom jej rekonstrukcję. Za egzemplarz Biblii można uzyskać kwotę ponad **30 mln dolarów**.

4. „Birds of America” („Ptaki Ameryki”) z lat 1827–1838 autorstwa Johna Jamesa Audubona – sprzedane w 2010 za **11,5 mln dol.**

5. „Cosmographia” pierwodruk atlasu Ptolemeusza z 1477 r. – sprzedany za **4 mln dol.**

6. „Traites des arbes fruitiers” z lat 1805–1809, album poświęcony owocom – sprzedany za **4,5 mln dol.**

7. „Geographia” Klaudiusza Ptolemeusza – sprzedana za **3,9 mln dol.**

8. „O obrotach sfer niebieskich” Mikołaja Kopernika z roku 1543 – sprzedana za **2,21 mln dol.**

9. „Mercator’s atlas of Europe” z 1554 r. – sprzedany za **1.3 mln dol.**

10. Komiks z przygodami Batmana z 1939 r. – sprzedany za **1,1 mln dol.**

Wymienione tytuły nie zamykają bogatej kolekcji najcenniejszych książek wszechczasów. Ciesząc się niesłabnącym powodzeniem profesjonalne aukcje bibliofilskie, także internetowe, wyznaczają w drodze licytacji wartość materialną i rynkową egzemplarza, kreując na przyszłość rangę konkretnego dzieła. Łatwo zauważyć, że „zabytkowa” książka stanowi dobrą inwestycję finansową dla prywatnych kolekcjonerów oraz instytucji publicznych (bibliotek, muzeów) podnosząc ich prestiż. Najważniejsze jednak pozostają kwestie estetyczne i sentymtalne, jakie daje posiadanie tych niezwykłych dzieł sztuki. Żadne, nawet najnowocześniejsze wynalazki techniczne nie umożliwią nam uzyskania takich wrażeń, jakie daje nam obcowanie z rzeczywistym egzemplarzem.

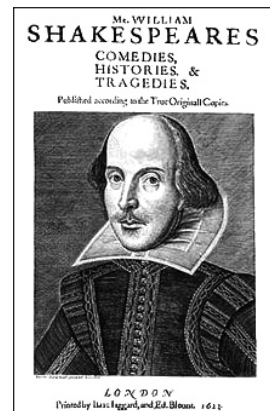
Możliwość gromadzenia przez biblioteki książek o wyjątkowej wartości i udostępnianie ich pasjonatom sprawia, że biblioteki stają się bliższe potrzebom i oczekiwaniom zwykłych czytelników, niż nieosiągalne ze względów finansowych luksusowe aukcje antykwaryczne.

Dawne księgi zawsze będą poruszać ludzkie zmysły, wrażliwość i wyobraźnię... oraz niejedną zasobną kieszeń.

Małgorzata Pawłowska,
Agnieszka Domin-Włodarczyk

Bibliografia:

1. Bieńkowska B.: Książka na przestrzeni dziejów, Warszawa 2005.
2. Najdroższe książki wszechczasów, [on-line]. Dostępny w World Wide Web: <http://relaz.pl/lakmus/najdrozsze-ksiazki-wszechczasow,5695/>.
3. Najcenniejszy rękopis świata, [on-line]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.focus.pl/historia/artykuly/zobacz/publikacje/najcenniejszy-rekopis-swiate/>.
4. Najdroższe książki świata, [on-line]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.ototrend.pl/biznes/wiadomosci/najdrozsze-ksiazki-swiate/>.

Fot. 3.
http://pl.wikipedia.org/wiki/Pierwsze_Folio